

W Hucie im. Bieruta, największym zakładzie regionu, „Solidarność” powstała 23 września. 28 września przedstawiciele strajkujących zakładów oraz Huty, „Melodii” i służby zdrowia zawiązali w prywatnym mieszkaniu Regionalny Komitet Założycielski NSZZ „Solidarność”. Zdzisław Bojarski został jego przewodniczącym (w grudniu 1980 r. zastąpił go Zbigniew Kokot z Huty).

W środowisku akademickim najwcześniej zorganizowali się studenci. 27 września utworzyli Niezależne Zrzeszenie Studentów w Wyższej Szkole Pedagogicznej, a trzy dni później na Politechnice Częstochowskiej. 11 listopada powołano Radę Koordynacyjną NZS obu uczelni. NZS wydawało biuletyny („Żak”, „Igła”, „Mini-Max”), wspólnie zorganizowało spotkania z Jackiem Kuroniem, Adamem Michnikiem, Jackiem Bartyzelem, Marią Moczulską, Andrzejem Czumą.

W październiku Józef Lamch, rolnik z wsi Tomiszowice (k/Niegowej), zakładał „Solidarność Wiejską”. W styczniu 1981 r. wspólnie z Janem Łaszkiem brał udział w strajku okupacyjnym rolników w Rzeszowie. J. Lamch był przewodniczącym Wojewódzkiego Komitetu Założycielskiego „Solidarności Wiejskiej” do momentu połączenia związków rolniczych w jeden NSZZ Rolników Indywidualnych „Solidarność”. Jego następcą został Sylwester Bagiński, rolnik z Częstochowy.

21 października przebywała w Częstochowie delegacja władz „Solidarności” z Lechem Wałęsą. Związkowcy spotkali się z mieszkańcami miasta na stadionie „Włókniarza”, byli goszczeni przez oo. paulinów w klasztorze na Jasnej Górze, gdzie L. Wałęsa dokonał Aktu zawierzenia Matce Bożej.

10 listopada wojewoda częstochowski Mirosław Wierzbicki, licząc na odmowę zarejestrowania „Solidarności”, wprowadził swoisty „stan wyjątkowy” w regionie - zabronił działania Związkowi. „Solidarność” odpowiedziała regionalnym protestem w klubie „Ikar” przy MPK. Od 11 listopada przedstawiciele 155 zakładów czekali na komisję rządową, mieszkańcy miasta pośpieszyli im z pomocą, czuwali wspólnie pod bramą zakładu MPK. Częstochowa przeżywała wtedy swój spóźniony Sierpień. Po dziewięciu dniach nieustającego zebrania, bez jednego dnia strajku, „Solidarność” wymusiła zmianę wojewody i prezydenta Częstochowy. Przywódcami protestu obok Z. Bojarskiego byli Jan Styra, Z. Kokot, Teresa Ujazdowska. W „Ikarze” zaczęto wydawać „Biuletyn Solidarność Regionu Częstochowa” - pierwsze pismo niezależne w regionie. W styczniu 1981 r. dołączył do niego powielaczowy dziennik „Serwis Informacyjny”.

W styczniu RKZ uzyskał nową siedzibę przy ul. Kościuszki. Był tam stały kiermasz wydawnictw niezależnych (kolporterem regionalnym był Wojciech Więckowski). Drugi kiermasz działał od maja przy Wydziale Metalurgicznym Politechniki, na którym sprzedawał Andrzej Lewandowski, kolporter w środowisku studenckim.

18 lutego strajkowali studenci WSP w solidarności ze studentami Łodzi. Po rejestracji NZS wybrano władze Zrzeszenia: na WSP - Komisję Uczelnianą (przewodniczący Andrzej Gęsiarz, który został także członkiem Krajowej Komisji Koordynacyjnej), a na Politechnice Konwent i Zarząd Uczelniany (przewodniczący A. Lewandowski, od czerwca Włodzimierz Gidziela). W maju NZS liczyło - na Politechnice 185, a na WSP blisko 100 osób. Studenci Politechniki (Jan Sakiel, Czesław Nowak) utworzyli jedyne niezależne wydawnictwo książkowe w regionie, działające pod nazwą „Żak”, potem Niezależne Wydawnictwo Studenckie (NWS). W kwietniu 1981 r. na Politechnice powstała Wszechnica NSZZ „Solidarność”, którą kierował Tadeusz Wrona.

W kwietniu 1981 r. rzemieślnicy założyli w Częstochowie NSZZ Indywidualnego Rzemiosła „Solidarność”. Przewodniczącym Tymczasowego Regionalnego Komitetu Założycielskiego został Tadeusz Soluch.

W maju NZS zorganizował demonstracje patriotyczne w mieście: 3 maja przemarsz studentów ulicami miasta na Jasną Górę w ramach 46. pielgrzymki akademickiej, 15 maja wiec potępiający zamach na papieża Jana Pawła II oraz „cichy marsz” na Jasną Górę, 25 maja wiec w obronie więźniów politycznych.

W czerwcu obradowało I Walne Zebranie Delegatów NSZZ „Solidarność” Regionu Częstochowa. 635 delegatów, reprezentujących ponad 130 tysięcy związkowców wybrało Zarząd Regionu (przewodniczący Z. Kokot) oraz delegatów na zjazd krajowy. W tym czasie ustalił się ostatecznie zasięg Regionu Częstochowa, który obejmował obszar województwa częstochowskiego bez MKZ Lubliniec (przyłączył się do Katowic), ale powiększony o MKZ Radomsko (z województwa piotrkowskiego). Delegatura w Radomsku miała autonomię finansową i organizacyjną (samodzielnie wybierała delegatów na Krajowy Zjazd i swoich przedstawicieli w Zarządzie Regionu), jej przewodniczącym był Józef Kowalczyk.

Ważnym wydarzeniem dla społeczności miasta była uroczystość poświęcenia przez bp Franciszka Musiela (w obecności ojca chrzestnego - Daniela Olbrychskiego) sztandaru „Solidarności” Huty 31 sierpnia na Jasnej Górze.

W październiku stanął przed sądem Marian Zembruski, pracownik poligrafii ZR, aresztowany 15 sierpnia podczas rozklejania plakatów z „niedźwiedziem” (karykaturą Breżniewa). 18 listopada został skazany na rok więzienia z zawieszeniem na trzy lata i grzywnę. W uzasadnieniu orzeczenia sędzia Waclaw Borowski podkreślił „dużą społeczną szkodliwość czynu” oskarżonego i zaznaczył, że „sąd w Polsce ma za zadanie obronę i gwarantowanie socjalizmu”.

11 listopada uroczystość obchodzono w Częstochowie święto niepodległości. NZS zorganizowało akademię na WSP, a „Solidarność” na Politechnice, po ich zakończeniu przemaszzerowano ulicami miasta na mszę św. na Jasną Górę.

W solidarności ze strajkującymi w WSI w Radomiu, NZS zorganizowało od 24 listopada strajk okupacyjny, w którym brało udział po ok. 220 studentów na każdej uczelni, oraz wszyscy (114 osób) w filii WSP w Kaliszu. NZS WSP wydawała dziennik strajkowy pt. „Strajkuś”. Od 25 listopada do strajku przyłączyła się „Solidarność” WSP, od 6 grudnia na Politechnice. 11

grudnia zawieszono strajk na Politechnice, studenci WSP strajkowali do 13 grudnia. 7 grudnia w atmosferze wzmagającego się napięcia utworzono Radę Koordynacyjną, która skupiła niezależne siły społeczne regionu: „Solidarność” robotniczą, rolników, rzemieślników, kierowców oraz Niezależne Zrzeszenie Studentów.

Wojciech Rotarski

[ciąg dalszy na www.13grudnia81.pl](http://www.13grudnia81.pl)

WSTECZ

DRUKUJ

GENERUJ PDF

POLEĆ STRONĘ